

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

10 Şubat 2026

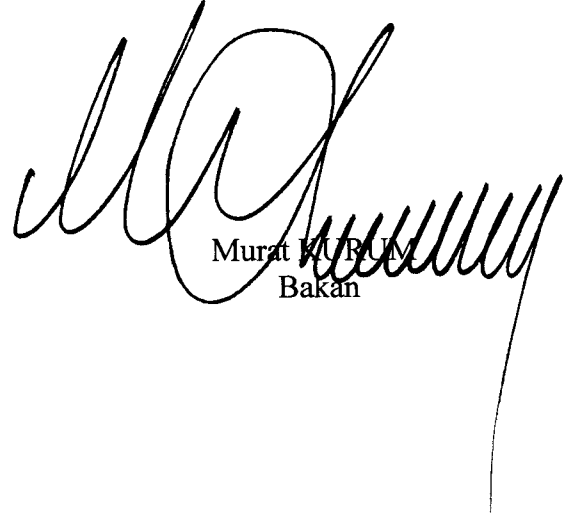
Sayı :30824082-610-14862227
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/34233 GK 19
7/34591 GK 21
7/35473 GK 32

Murat KURBAN
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEN'İN
TBMM 7/34233 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/34233
GK 19

SORULAR

Türkiye'nin atık yönetimi politikaları sorgularda çevresel, ekonomik ve toplumsal açıdan ciddi bir dönüşüm ihtiyacı içindedir. Evrensel Gazetesi'nde 17 Eylül 2025 tarihinde yayımlanan ve gazeteci Derya Köroğlu tarafından hazırlanan haberde, ülkemizde her yıl yaklaşık 30 milyar adet ambalaj atığı üretildiği vurgulanmış; bu atıkların önemli bir kısmının doğaya terk edildiği, özellikle otoyollar, piknik alanları ve kent çeperlerinde ciddi bir çevresel kirliliğe yol açtığına dikkat çekilmiştir.

Gıda, içecek ve temizlik ürünlerinin tüketimindeki artışa paralel olarak ambalaj atıkları, plastik kirliliği, mikroplastik yayılımı, yaban hayat üzerindeki tehditleri, deniz çöpleri ve sera gazı emisyonları gibi pek çok ekolojik sorunla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle depozito-iade temelli döngüsel sistemler, çevresel sürdürülebilirlik açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığınız öncülüğünde geliştirilen Depozito Yönetim Sistemi (DYS), Türkiye'nin ulusal geri dönüşüm stratejileri içinde en kritik halkalardan biridir. DYS, tüketici tarafından geri getirilen ambalajların yeniden hammaddeye dönüştürülmesini sağlayarak hem atıkların doğaya karışmasını önlemeyi hem de döngüsel ekonomi hedeflerine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Sistemin teknik altyapısı Depozito Bilgi Yönetim Sistemi (DBYS) üzerinden yürütülmekte olup; başlangıçta cam, plastik (PET) ve alüminyum olmak üzere belirli hacim aralığında ambalajlan kapsamaktadır. Ancak uygulama kapsamı, sahadaki erişim düzeyi, tüketici davranışı üzerindeki etkisi, geri iade bedelinin belirlenme yöntemi ve sosyal etkiler henüz kamuoyunca yeterince şeffaf bir şekilde tartışılmış değildir.

Özellikle geri dönüşüm zincirinin görünmeyen emekçileri olan sokak atık toplayıcıları, bu sistemin kapsamına dahil edilmeden geçiş yapılırsa, yüz binlerce kişinin geçim kaynağı tehlikeye girebilecektir. Belediyelerin ve geri dönüşüm tesislerinin rolü de bu süreçte kritik önemdedir. Aynı şekilde, kırsal bölgelerde yaşayan vatandaşların iade sistemine erişimi konusunda altyapı sorunları yaşanması olasıdır.

Almanya, Norveç, Litvanya, Estonya gibi ülkelerde depozito sistemleri %90'ların üzerinde başarı oranına ulaşmıştır. Bu başarının ardında güçlü bir kamu denetimi, ekonomik olarak teşvik edici depozito bedelleri, yaygın iade noktaları ve kamusal şeffaflık yer almaktadır.

Türkiye'de uygulanacak sistemin yalnızca teknik değil aynı zamanda sosyo-ekonomik adalet, kapsayıcılık, veri şeffaflığı ve çevresel etkinlik kriterlerine göre değerlendirilmesi devletin çevreyi koruma yükümlülüğü açısından da elzemdir.

Bu Bağlamda;

- 1)2020-2025 yılları arasında Türkiye'de yıllık bazda toplam ne kadar ambalaj atığı üretilmiştir? Bu atıkların plastik, cam, metal ve kompozit bazlı dağılımı nedir?
- 2)Aynı yıllar için geri dönüştürülebilen ambalaj atıklarının ne kadarı lisanslı geri kazanım tesislerinde işlenmiştir? Ne kadarı yakılmış, düzenli depolanmış veya vahşi alanlara karışmıştır?

- 3)2025 yılı itibarıyla uygulamaya konacak olan Zorunlu Depozito Yönetim Sistemi hangi ambalaj türlerini, hacim ve kullanım sınıflarını kapsayacaktır? Kapsam dışında kalan ürünler nelerdir?
- 4)Depozito bedeli ambalaj başına kaç Türk Lirası olarak belirlenmiştir? Bedel, ambalaj türüne, kapasitesine veya satış fiyatına göre farklılık göstermekte midir?
- 5)Türkiye genelinde depozito iade noktalarının planlanan coğrafi dağılımı nedir? İl/ilçe bazlı hedef sayılar kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- 6)Kırsal bölgeler ve küçük yerleşimlerde yaşayan vatandaşların sisteme erişimi nasıl sağlanacaktır? Mobil iade ünitesi veya sabit olmayan toplama çözümleri planlanmış mıdır?
- 7)Türkiye genelinde ambalaj toplayarak geçimini sağlayan sokak emekçilerinin bu sistemden nasıl etkileneceğine dair bir etki analizi yapılmış mıdır? Bu kişilerin sistem içine entegre edilmesi için bir sosyal politika programı planlanmakta mıdır?
- 8)DYS kapsamında tüketiciden iade alınan ambalajlara karşılık ödeme yapılan iade noktalarının finansmanı kamu bütçesinden mi üretici sorumluluğu çerçevesinde özel sektör eliyle mi sağlanacaktır?
- 9)Sistemin etkinliğini değerlendirmek için hedeflenen yıllık ambalaj iade oranları nedir?
- 10)2025, 2026 ve 2027 yılları için yıllık performans göstergeleri belirlenmiş midir?
- 11)Türkiye'de uygulanacak sistemin şeffaflığı nasıl sağlanacaktır? DBYS üzerinden toplanan verilerin kamuya açık paylaşımı, düzenli raporlama ve Meclis denetimi sağlanacak mıdır?
- 12)Avrupa Birliği'nde örnek alınan ülkeler hangileridir? Türkiye'de kurulacak sistemin Almanya, Norveç, Litvanya gibi ülkelerde uygulamalardan ne ölçüde ilham aldığı, hangi unsurların adapte edildiği kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- 13)Türkiye'nin 2025 yılı Katı Atık Yönetimi Eylem Planı'nda ambalaj atıklarıyla ilgili hangi yasal ve stratejik hedefler yer almaktadır? Bu hedeflerle DHS uygulaması nasıl entegre edilmiştir?

CEVAPLAR

Ambalaj atıklarına ilişkin bilgilere, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü web sayfasında “Resmi İstatistikler” sekmesinde “Atık istatistikleri” başlığı altında yayımlanan “Atık İstatistikleri Bültenleri”nden ulaşılabilmektedir.

Zorunlu Depozito Yönetim Sistemi Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar’ın 10 uncu Maddesinde, “Zorunlu depozito yönetim sistemi, Türk Gıda Kodeksi Gıda İle Temas Eden Madde ve Malzemelere Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilen ve Ek-1’de verilen ambalaj sınıflarında yer alan tek kullanımlık ambalajlar ile piyasaya sürülen Ek-2’de tanımlı ürün sınıflarını kapsamaktadır”. İlk etapta Ek-1 de belirtilmiş olan 6 ambalaj sınıfından ilk PET, Alüminyum ve cam ambalajlar kapsama alınmıştır. Ayrıca Ek-2 de belirtilmiş olan 4 ürün sınıfından ise ilk etapta 1. Sınıf ürünler kapsam dahiline alınmış ve sisteme entegre edilmiştir. Sistem hayata geçtikten sonra diğer sınıf grupları da etaplar halinde sisteme entegre edilecektir.

Zorunlu Depozito Yönetim Sistemi Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslarda yayımlanmış olan uygulama planı doğrultusunda belirtilen pilot il saha uygulama çalışmaları 2025 yılı Şubat ayında ilk olarak Sakarya ili merkez ilçelerinde iade noktaları aktif hale getirilmesinin ardından Samsun, Erzurum, Gaziantep, Mersin, Konya ve İzmir sürece dahil edilmiştir. 2025 yılı son çeyrek itibarıyla mevcutta kurulum yapılan illere Ankara, Rize, Kilis, Bursa, Isparta, Ordu, Düzce, Manisa, Karaman illerine kurulum başlanmış olup toplamda 18 ilde 367 iade noktası bulunmaktadır.

Vatandaşlarımızın tüketim sonrası getireceği tek kullanımlık içecek ambalajlarının teslim alınacağı otomatik ve manuel olacak şekilde Depozito İade Noktaları oluşturulmaya başlanmıştır. Vatandaşlar bu noktalara getirdikleri ambalajlar karşılığında ürünü alırken ödeyecekleri depozito bedelini geri iade alabileceklerdir. Ulusal çapta depozito uygulamaları başlayana kadar yani entegrasyon sürecinde depozito

bedeli almadan bir teşvik bedel karşılığında yapılmaktadır. Türkiye Çevre Ajansı bütçesinden karşılanan 25 kuruşluk bir bedel, iade noktaları oluşturulmuş olan noktalardan iade edildiği takdirde e-cüzdan hesaplarına aktarılmaktadır. Ulusal çapta yayılım durumunda sisteme ulaşamayan vatandaşın olmaması hedeflenmektedir. Manuel ve otomatlı iade noktaları ile sistem tüm Türkiye’de kullanılacaktır. İade nokta sayıları yıllar bazında kurulum planlamaları ile artırılarak vatandaşın sisteme ulaşımı da kolaylaştırılacaktır.

Depozito Yönetim Sistemini oluşturan omurgalardan olan ilk fazı Depozito Bilgi Yönetim Sistemi (DBYS) dir. DBYS ile ambalajların işaretlenmesinden, piyasaya arz edilmesine, ürünlerin depozito iade makinelerine iade edilmesinden depozito bedelinin tüketiciye geri ödenmesine kadar tüm işlemlerin dijital platformda toplanmakta olup kontrolün Türkiye Çevre Ajansında olduğu bilişim altyapısı olarak geliştirilmiştir. Bu platform ile sistem baştan sona kadar takip edilebilmekte olup istenilen durumda raporlama yapılabilir. Ayrıca sisteme temas eden her paydaş için paydaş özelinde modül geliştirilmiş olup sisteme ulaşimleri da sağlanmıştır.

Avrupa’da 13 ülke içecek ambalajlarını depozito yönetim sistemi ile toplamaktadır. Bu ülkeler; Hırvatistan, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Almanya, İzlanda, Letonya, Litvanya, Malta, Hollanda, Norveç, Slovakya ve İsveç’tir.

Her ülkede yalnızca bir sistem operatörü vardır. Sistem bir bütün olarak, kamu otoritesi olan Hırvatistan ve karışık kamu-özel yönetim modeli olduğu İzlanda hariç tüm ülkelerde endüstri tarafından işletilmektedir. Kâr amacı gütmeyen organizasyon modeli GÜS kapsamında daha önce yetkilendirilmiş kuruluşlar üzerinden Türkiye’de uygulanmış ancak istenilen şeffaflıkta ve verimlilikte sonuçlar alınamamıştır. Bunun önde gelen sebepleri denetimin etkin yapılamaması ve adil bir temsiliyet imkânının olmamasıdır. Denetim bilişim teknolojisi kullanılarak yapılmadığı sürece kâr amacı gütmeyen organizasyon modellerinde benzeri sorunlar yaşanması olasıdır.

Bu sebeple Türkiye’de sistemin uzun vadede sağlıklı bir şekilde yönetilmesi açısından depozito yönetim sistemi yöneticisinin kamu otoritesi olması tercih edilmiştir. Türkiye’de kurulmakta olan DYS sistemi için TÜÇA Sistem yöneticisi olarak tanımlanmış olup uygulamalar için ise 2 farklı operatör (Bilgi Yönetimi ve Saha Yönetimi) yapısı öngörülmüştür. Depozito yönetim sisteminin sürdürülebilirliğinin, sistemin denetim mekanizmasının etkinliği ve izlenebilirliğinin sağlanması açılarından bilişim altyapısı oldukça önemli bir husustur. Bu sebeple merkezi bir veri yönetim sistemi kurulmuş olup Depozito Bilgi Yönetim Sistemi (DBYS) olarak adlandırılan bu sistem ile malzeme, veri ve para akışı kapalı bir sistem döngüsü içerisinde tek bir platform üzerinden yönetilebilmektedir.

Depozito yönetim sisteminin saha operasyonları (iade noktalarının kurulması ve işletilmesi, bu noktalardan ambalajların toplanması ve taşınması, ambalajların doğrulanması ve geri kazanılması) için ise Depozito Saha Yönetim Sistemi (DSYS) olarak adlandırılan bir yapı öngörülmüş ve bu faaliyetlerin DSYS Operatörleri tarafından yürütülmesi planlanmıştır. 13.11.2025 tarihinde Depozito Saha Yönetim Sistemi Operatörlerinin Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar yayımlanmış olup Ajansımız internet sayfasında (tuca.gov.tr) adresinden depozito saha yönetim sistemi (DSYS) operatörü belirleme başvuru duyurusu yayımlanarak başvurular dbys.gov.tr adresi üzerinden alınmıştır. Alınan başvurular Ajansımız bünyesinde değerlendirilerek uygun bulunmuş olan firmalara operatörlük yetkisi verilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde mevcut ve gelecek nesiller için sağlıklı ve yaşanabilir bir çevre oluşturulmasını sağlamak üzere; sürdürülebilirlik ve döngüsel ekonomi ilkeleri ile uluslararası normlar ve ulusal öncelikler gözetilerek, ülkemizin atık yönetimi strateji ve politikaları geliştirilmektedir. Bu amaçla

- • Ulusal Atık Yönetim Stratejisi ve Planı hazırlanmış ve 2035 yılına kadar yapılması planlanan atık yönetim faaliyetlerine yönelik tüm atık türleri için atık işleme yöntemleri bölgesel olarak belirlenmiştir.